

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Ném tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadták.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az Erdélyi Gazda

kiadó-hivatalához
czimzandók.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Bárá Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Közgyűlési meghívó. — Értesítés az állatkiállítás ügyében. — Havi emlékeztető: Május. — Mezőgazdák a válsággal szemben. Fényes Károly. — Az ugar. — Az oltógalyak eltartása. — A borok szeszezése. Fényes Károly. — Feseb-tapasz. — Hogyan bánjunk el a vakondtúrásokkal. Szotyori Dániel. — A szeszdó reform. — Tinónevelés hízalásra. — Kerti pázsit előállítás. — Penészes hordók. — A spárga conserválása. — Az 1886. évi szüret. — A mezei egerek pusztítása. Baktsi Ádám. — Vándortanítói jelentés. — Személyi hírek. — Állatok és gyomok irtása, állattenyésztés emelése. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

7. Ülés bezárta.
Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvárt, 1887. márczius 17-én tartott r. k. üléséből.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Közgyűlési meghívó.

Az erdélyi gazdasági egylet alapszabályszerü, rendes közgyűlését **1887. vasárnap, május hó 1-én délelőtt 10 órakor** fogja saját helyiségében (Bel-középutca 11-ik szám gr. Mikó-féle ház I. emelet) megtartani, miről az egylet helyt lakó és vidéki t. tagjai azon kéréssel hivatnak meg, miszerint a kijelölt helyen és időben minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Közgyűlési napirend:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés az 1886-ik évi egyleti működésről.
3. Pénztári jelentés az 1886-ik évi zárszámadásról, evvel kapcsolatosan
4. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése és az 1887-ik évi költségvetés megállapítása.
5. Állatkiállítási szakosztály 1886-ik évi jelentése.
6. Netáni indítványok.

Értesítés

az állatkiállítási közgyűlés ügyében.

Miután az idej tenyészállatkiállítás esetleges székhelye iránt folyamatban levő tárgyalások még befejezve nincsenek, az erdélyi gazd. egylet állatkiállítási szakosztálya rendes közgyűlését nem május hó 1-én, hanem **vasárnap május hó 8-án délután 3 órakor** fogja az erdélyi gazd. egyleti hivatalos helyiségében (belközéputca 11-ik szám, Gróf Mikó-ház I. emelet) megtartani; melyre a t. tagok (részjegybirtokosok ezennel meghivatnak.

A szakosztály végrehajtó bizottsága a közgyűlést megelőzőleg ugyancsak május hó 8-án déli 12 órakor fogja a jelzett helyen ülését megtartani.

Kolozsvárt, 1887. aprilis hó 26-án.

Sigmond Dezső,
szakosztályi alelnök.
Gamauf Vilmos,
szakosztályi jegyző.

Havi emlékeztető.

Május.

Ház és udvarban kevés teendő mutatkozik. A trágyadomb beföldelése és trágyalével vagy annak hiányában, száraz időben vízzel való megöntözése nagyon hasznos. A hol az udvarról trágyalé foly ki: mindenkor hanyag gazdát jelez.

Szántóföld. Törökbuza, burgonya, répakapálás szorgalmazandó és pedig minél szárazabb az időjárás és talaj, annál sikeresebbnek fog e munka mutatkozni. Helytelen felfogás az, hogy száraz időben kapálni nem szabad. Megkérgesedett törökbuza, burgonyaföldek megfogasoltatnak; e munka fél kapálásnak tekinthető.

Ha mult hónapról elmaradt volna: az őszi vetések konkolozása most az el nem maradható teendők egyike; továbbá a tavasziakban néha tetemes mennyiségű aszat, csorbóka stb. mutatkozik; ezt szedessük ki, különben termésünk minősége csökken. Zöld takarmányok lekaszált rozsföldek muharral, kölessel bevethetők.

Ugarlás megkezdetik és pedig minél mélyebben jár az eke, annál sikeresebb munkánk.

Luczerna, lóhere: kivirágzás előtt lekaszáltatik. A lekaszált luczerna 1—3 napig renden marad, azután felgyűjtve, petrenczébe rakva azonnal behordatik; a szérüs kertben keskeny magas rudasokban addig marad, míg teljesen kiszáradt és csak miután a szérüskerti rudasokban megszáradt, rakható kazalba. A második részlet takarmány-törökbuza elvetetik.

Állattenyésztés. Meleg napok bekövetkeztével a vályuk itatás előtt kitisztítandók, nehogy a szomjuzó állatsereg poshadt vizet kénytelenítessék inni s betegséget igyék.

A jármosok elegendő zöld takarmány hiányában különszakított legelőn járnak.

Gulya, ménes szabadban él, csak a szoptatók kanczák kapják abrakukat és a tehennel együtt éjjelre istállóba vezetettek. A juhnyírás ideje bekövetkezett. Ki juhait szalmán, egyáltalában soványan telettette, az ne várjon nagy bundát és nehéz gyapjút. Nyírás előtt a juhok megvizsgáltnak; valjon a juhász nem osztozott-e gyapjunkból? Csak alapos megvizsgálás után láthatjuk, hogy a juhász néha a juhok tarkóján, nyakán végig egész szügyig, két ujnyi szélességre kinyírta a maga számára a gyapjút. E szokás nagyban divatozik s vigyázásra int.

A bárányok elválasztatnak és a legjobb legelőn vagy ugaron kell jártatni őket. A juhok fejés ideje beállott.

Sajtkészítésből maradt savó, zsendicze: sertésjavításra fordítható.

Megrovandó azon általános szokás, hogy a fejedő turmák a legnagyobb por és hőségben naponta háromszor a faluba sétálnak. Ez nemcsak egészségi szempontból káros, de azonfelül valóságos állatkínzás és e miatt a juhok ürülékének egy része, mint becses trágya-anyag elvész. Czélszerűbb a legelőn fejni és hetenként 2—3-szor megváltoztatandó kosaraztatás által az elhullatott ganajt talaj-javításra fordítani.

Nyolcz-tíz hetűs malacok elválasztatnak és a szükséghez képest bő élelmezésben részesülnek. Éhség vagy más ok miatt elsatnyult malaczból soha, vagy csak később, valóságos élelem pazarlás után, válik haszonvehető sertés.

A különféle állatok bélyegzésének és herélésének ideje e hónap eleje, vagyis mielőtt állandóan legelőre hajtatnak. Az apaállatok szigorú vizsgálat után kiválasztatnak; — a hibás, kevés tejű, csekély gyapjút hozó állatok pedig mustrára jelöltetnek.

A kikelt csirke, liba, rucza, sok veszélyt okoz. Az udvar körül repkedő héjja, szarka, varju leölvendő, különben elhordja az apróságot.

Szőlő. Az okszerű szőlőmivelésnek legfontosabb hónapja május, a menyiben ügyetlen kezelés legtöbbet most árthat a v a l o g a t á s munkálatánál. Midőn már a hajtások egy arasznyira nőttek és a gerezd jól látszik, kiválasztunk a karika vállán 2—4 és szükség esetén a csapon 2 alkalmas hajtást; ezeket teljes épségben meghagyjuk, mert ezek fogják képezni a jövő évi magfát, a többi jövéseknek hegyeit kivétel nélkül lecsipkedjük úgy, hogy a gerezd fölött 2—4 levél maradjon, az ugynevezett sarok-jövéseket pedig, ha nincs szükségünk rájuk, tőlől lementszük.

Ugyanazon munka végzendő a Guyot szerint művelt szőlőknél is, azon hozzáadással, hogy a mártius hónapban függőlyesen kikötött két vessző közül azt, mely bővebb termést mutat, vízszintesen dróthoz vagy karóhoz kötjük, a másikat pedig 20—24 ujnira visszavágjuk, sarkot kettőt hagyunk.

A csapos és tökemiveletnél szintén válogatunk, a haszontalan meddő- és sarokhajtásokat eltávolítván.

Gyümölcsös. A fiatal oltványokat a szél és madarak ellen karókkal és pálczakkal oltalmazzuk. Fattyunövények és sarjak szorgalmasan eltávolítandók; a fiatal fák idomító nyesése és becsipkedése megkezdhető. Hajtó szemre való nemesítés folytattatik. Ha a nemesített galyakon virágok mutatkoznak, azok eltávolítandók. A nemes és az ujonnan átültetett gyümölcsfákat, valamint a sok virággal borítottakat is, ha nagyon száraz idő jár, jót megöntözzük. A megöntözött fák tövei körül, polyvát vagy rövidre vágott szalmát hintsünk, mely a kigözülgést és a föld kérgesedését akadályozza. Ha a cserebogarak mutatkoznak, jókor reggel rázzuk meg a fákat, a lehullottakat szedessük fei, hogy a gyenge sarjakat, virágokat ne pusztítsák és adjuk őket a baromfiaknak, melyek nagyon szeretik. Más ellenségektől is u. m. hernyók, csigák és levéltetvektől, mennyire lehet, óvjuk a gyümölcsösöket. A nyulak pusztításai ellen téliro bekötött fák kötelekeit eltávolítjuk.

Faiskola. A csapra metszett fákon a vezérhajtás, ha az 10—15 cm. magasra nőtt, jó széles kötő anyaggal a csaphoz köftetik. Mikor ez megtörtént, a csap alatti hajtásokat vissza kell csipkedni. Megtrogamzott oltványok kötéseit eltávolítandók és a vadhajtások szorgalmasan levágandók. Növényben elmaradt ágyások higitott trágyalé vagy gáliczköoldattal esős időben megöntöztetnek. Vadonczioklak a gyomoktól tisztán tartandók. A kikelt vadoncziok megkapálandók. Az olyan magvak ágyásait, melyek egy évig ülnek földben, míg kikelnek, csak meggyomláljuk. A fiatal vadoncziok átültetése folytattatik.

Konyhakert. Az ősszel vagy korá tavasszal vetett növényágyások gyomláltnak és kapáltatnak, száraz időjárás mellett a reggeli öntözés igen ajánlandó. A magtermesztésre kiültetett növények u. m. petrezselyem, murok, saláta, cékla, hagyma, káposzta stb. fejlődő szárait karókhöz kell kötözni, nehogy a szél letörje. A melegágyakban nevelt palántákat a szabadba ültetjük. Borsó, hónapos retek és saláta ufolag vetendő. Ugorka, dinnye, tök, paszuly vethető. A korán elvetett borsót meg kell kapálni és karózni. A karfiol és téli salátából a legszebb fejek szemeltetnek ki magnak. Hónapos retekéből a legszebb példányok magnak kiválasztandók és azok a szabadban félárnyékos helyre elültetendők. A spárgahajtások szedése folytattatik, minden tőben azonban 2—3 erősebb hajtást hagyunk, hogy a gyökerek jobban fejlődjenek. A melegágyakban, cserepekben nevelt dinnyék e hó végén a szabadba kiültetendők. A melegágyakban termelt dinnye és ugorka hajtásai vissza csipetnek, a nem termő hajtásokat gondosan eltávolítjuk és a terméseket deszka alá helyezzük. Minél magasabbra nőnek a melegági növények, annál magasabbra kell emelni a ládákat (kereteket). Minél szebb az idő, annál gyakrabban szellőztetjük és öntöztetjük a melegágyakat, de ha a nap nagyon forrón süt, míg a nagy forróság tart a me-

legagyakat árnyékolni kell. A melegagyak öntözése d. e. 8—10 óráig történik. A melegagyban nevelt paszuly, karalábé karfiol, saláta, hónapos retek, ugorka, borsó ritkíthatók és rendre ki-szedhetők.

Diszkertben. E hó végén az üres virágagyásokat őszi virágokkal beültetjük. Új gyepeket a gyomtól tisztán kell tartani és tartós száraz időben szorgalmasan öntözni; a régi gyepeket kaszálatni és hengerezni kell. Az utak tisztán tartására nagy gondot kell fordítani. Georinák, Cannák, Ricinus, Wiginda és a többi disznónövények szabadba kiültethetők. A virágházakban a forró égi növények átültetése folytatatik. A melegházi növényeket folytonosan zárt, egyformán meleg és nedves levegőben kell tartanunk; szükséghez képest az árnyékolást el ne mulasszunk. E hó végén a hidegházi növényeket a szabadba, felárnyékos helyre ki kell rakni.

Méhészet. E hóban a lég néha annyira kihűl, hogy méheink a mező veszély nélkül nem látogathatják; a fiasítás pedig naponként sok mézet fogyaszt, azért az azt szükségű családoknak tápot nyújtunk. A kas sulyában ne bízzunk, mert a méz helyét már most a fiasítás foglalja el, mely táphiányában könnyen elpusztulhat. Rendesen e hóban kerekedik fel nagyobb mérvben a léppille, azért tapasszuk be jól kasainkat, hogy e pille, valamint hangya és más rovar hozzájuk ne férhessen. Tapasszul $\frac{2}{3}$ rész Iris tehenganéjt és $\frac{1}{2}$ rész szapult hamut használunk. Az aljdeszkák tisztogatásával és körültapasztásával nem szabad felhagynunk, míg méhcsaládaink népe a lépet egészen el nem lepi. Vizsgálódásainkat e hóban is folytatjuk, főleg azért, hogy lássuk, miként kószulnak méheink a rajzásra, melynek előjelei a herék mutatkozása és — a mi még biztosabb — ha a lépek szélein, néha benn azok oldalain, anyaházakat észlelünk. Gyakori megtekintés után képesek vagyunk még a napot is biztosan kiszámitni, melyen rajunk az ősi házat szülő édes anyjával együtt alkalmas időjárás mellett már e hónapban elhagyja.

Erdészet. F ő h a s z n á l a t. A mult havi teendőkhöz kívül a leszállított faanyagok átadása képezi az erdész feladatát és ott, hol hasított áruk készítettnek, ezeknek elkészítése e hónapban szorgalmazandó. A m e l l é k h a s z n á l a t a faszedésre, legeltetésre és cserkéreg készítésre terjed ki. E r d ő m ű v e l é s. A magasabb hegyeken az irtási munkálatok folytatandók, az erdei utak helyreállítások és az erdő-kertek tisztán tartására gond fordítandó. A z e r d ő v é d e l e m a legeltetés ellenőrzésére, a vesszőlopás meggátolására és az erdőszelek gyakori bejárására terjed ki, ott hol a szu-rovar pusztításaitól lehet tartani, a szükséges óvintézkedések szintén e hónapban teendők. V a d á s z a t. Az őzbakon és fajdkakason kívül a vadászat csakis a ragadozó állatokra terjed ki. —

Mezőgazdák a válsággal szemben.

Napjainkban a közép és kisbirtokos osztályt s különösen az előbbi, melyet kiterjedtebb üzletével fogva a válság is jobban érint, látjuk hanyatlani; hogy pedig mily fontos e két osztálynak jólétben maradása, emelkedése mindenütt, annyival inkább nálunk, mint főképp mezőgazdaságra utalt államnál, — azt úgy hiszem — hosszasan fejtegetni nem szükséges. Hogy Magyarország a mezőgazdaságra valóban hivatva van, (nem is tekintve annak földtani alakulását és földrajzi fekvését) már magában azon tény is mutatja, miszerint nálunk a viszony a földművesek és iparosok közt úgy áll, hogy minden száz földművelőre csak 18 iparos esik. Az összes európai államok között a déli tartományok — ide nem értve Olaszországot — és Oroszország az, — hol minden száz földművesre csak hét iparos esik — melyek

még ily kedvező viszonyt sem képesek felmutatni. E példából is látszik, hogy nekünk a földművelésre kell a fősulyt fektetnünk és ennek előmozdítására mindent elkövetni. A kifejlett földművelésen mint lépcsőn haladhat a honi kisipar és vehet nagyobb lendületet.

Az ipart támogatni mindenestre fontos és vita alá nem eshető elv, azonban e támogatás ne haladja túl a mezőgazdaság fejlesztésére irányult törekvéseket, s amennyire lehet, járjon karöltve ezzel a gazdasági iparnak fejlesztése által, látjuk hogy minden országban az ipar fejlődésének alapját a gazdasági ipar virágzása képezi. Mely gyárak vannak kifejlődve jelenben nálunk? a malmok, a szesz, és gépgyárak, mint a melyek a mezőgazdasággal szoros viszonyban állanak.

A közgazdasági állapot anyagi és szellemi tényezők által emelhető. Szellemi tényezőként tekintendő mindenekelőtt a szakértelem terjedése, melynek eszközeiként a gazdasági intézetek, földműves iskolák, viaczellér-képezdek, vándortanárok, a gazdasági egyletek és a szakirodalom szerepelnek. A számos anyagi tényezők közül tagadhatlanul legfontosabb a pénz és mindazon eszközök és módok, melyek a pénz forgalmát gyarapítják s ezáltal az általános jóllétet előmozdítják, ilyen tényezők gyanánt szerepelnek. Itt különösen egyről kívánok szólni, mely nézetem szerint nagyban járulna a közép- és kisbirtokos helyzetének javításához s a köz-vagyonosodás előmozdításához: ez anyagi tényező: a vetés-forgó.

Az emberiségnek első lépése a földművelés felé a mezei gazdaság egy ága az állattenyésztés volt. A fejlettebb viszonyoknak ez igen extensiv gazdasági rendszer meg nem felelhetvén, a megélhetés biztosítása végett át kellett térni egy intenzivebb módra; melyet éppen a fokozott népesség, műveltség és igények teremtetek meg; mely ugyanazon területen nagyobb számu népesség megélhetését tette lehetővé. Így aztán a műveltség és népesség emelkedésével fokozatosan fejlődtek ki az okserűbb gazdasági üzletmódok, körülbelül a következő egymásutánban: I. a tiszta legelő gazdaság; II. a régi legelő (kapások nélkül); III. újabb legelő gazdaság kapásokkal; IV. 2-ös és 3-as nyomású vetés-forgók; V. váltó gazdaság; VI. a szabad gazdaság.

Első gazdasági rendszer volt a tiszta legelő gazdaság, minőt hazánk hegyes vidékein sőt még az alföldön is találhatni: ez elméletileg a képzelhető legelmaradtabb gazdálkodási mód, de a viszonyokhoz képest lehet megfelelő és czélszerű; ne véljük tehát, hogy minden extensiv gazdaság rossz, ellenben minden intenziv jó, mert ez teljesen a helyi körülményektől függ. Igen helytelenül cselekszik pl. az, ki gazdaságát nagy befektetéssel rendezi be, holott földje rossz, s még a reá fordított tőke sem hozza be a kellő kamatot, s a tiszta jövedelem igen csekély lesz; de még a selejtes földön is kifizetheti magát a nagy berendezés, ha a kamatláb alacsony, ha jó közlekedési eszközök állanak rendelkezésre, ha munkásokban hiány nincs, ezek mindenkor bőven és viszonylag olcsón kaphatók, továbbá ha a termékenyebb földek mind kultúra alatt vannak s a termelési költségeket a termények értéke bőven felülhaladja.

A régi legelő gazdaságra való átmenetelt a

fejlettebb viszonyok követelték; a műveltség mai álláspontján azonban már ez is határozottan extensiv rendszernek tekinthető. Jelleget, mint minden ilyenmü gazdasági rendszert, az hogy kevesebb befektetést, kevesebb munkaerőt, vagyis kevesebb álló és forgó tőkét igényel, de éppen azért kevesebb a jövedelem is. Szolgáljon mintául a következő vetés-forgó: 1. ugar, 2. buza, 3. tavaszi füvel, 4. 5. 6. füves. Ennek lehetnek oly módosításai is, melyek már a váltó gazdasághoz igen közelednek s intensív irányú rendszereknek nevezhetők. Ilyenek: a z u j a b b l e g e l ő s g a z d a s á g o k. Ezek az előbbi rendszerü gazdaságoktól abban különböznek, hogy ezekben a termelés sokkal változatosabb; amabban kapás növények nem természetnek, itt már azok is fel vannak véve s rendszeren a gabna-félék előtt kapás növény termeltek. Például: könnyü agyagos talajra: 1. pityóka; 2. buza; 3. tavaszi füvel; 4. kaszáló vagy legelő; 5. 6. füves; hogy ezt így szószerint követni nem kell kétségtelen; minden gazda a vidék viszonyaihoz mérten maga választja meg a termelendő növényt; itt csak az az elv, hogy füves után kapás vagy kötött földön ugar következék, ez utóbbi azért lévén szükséges, hogy a föld el ne gazosodjék. Homok-földre alkalmazható a következő vetés-forgó: 1. pityóka — trágyázva —; 2. rozs; 3. rozs, füvel — trágyázva —; 4. 5. 6. füves. Vagy kötöttebb talajon: 1. kapás — trágyázva —; 2. őszi; 3. kapás — trágyázva —; 4. őszi; 5. tavaszi, füvel; 6. 7. 8. füves. Ez kötöttebb talajon módosulhat ilyenformán: 1. törökbuza — trágyázva —; 2. buza; 3. dohány — trágyázva —; 4. buza; 5. tavaszi, füvel; 6. 7. 8. füves. — Nagyon kötött talajon az ugar nélkülözni, illetőleg kapás növényekkel helyettesíteni nem lehet, ily esetben czélszerű a következő beosztás: 1. ugar — trágyázva —; 2. buza; 3. repce; 4. kapás — trágyázva —; 5. buza; 6. tavaszi, füvel; 7. 8. füves; vagy pedig: 1. ugar; 2. repce; 3. buza; 4. kapás — trágyával —; 5. buza; 6. tavaszi, füvel; 7. 8. füves; hogy az ugarba repcét vagy buzát vetünk-e, az a helyi körülményektől függ, mire nézve a talaj és az éghajlati viszonyok, nemkülönben a piaci ár az irányadók. E példák természetesen nem törvények, hanem csak irányadó fonalul szolgálnak a gazda önálló ténykedésére.

Különösen tünetik fel hogy a nyolczas forgóban csak egyszéri trágyázás van említve, csak hogy itt nem oly trágyázás értendő, aminőt nálunk szoktak folytatni, hanem olyan, amely holdanként legalább 250 mrm. trágyát követel. Itt ismét csak az a törvény, hogy a gazda jól trágyázzon, hogy hol, mily elosztással és mennyit trágyázzon, az a gazda belátásától és körülményeitől függ. — Ha nem képes egész táblát trágyázni, tegye azt csak fefével s folytassa azt mindaddig, míg elegendő marha-állományra tevén szert, annyi trágyát tud termelni, a mennyit a vetés forgója megkíván. Elvként tartandó az, hogy eleinte a takarmány termelést fokozza s ha földje szegényebb, mindig ennek válassza ki a legjobb földeket, mert csak sok takarmány mellett képes elég trágyát termelni s ezáltal földjét kellő karba hozni és abban meg is tartani.

A kettős és hármas nyomású gazdaságoknál ugarra gabona következik pl. ugar, gabona avagy ugar, buza,

ugar, tavaszi; a hármas nyomásúnál pedig az egy pihenő évet két gabna-termő év váltja fel, pl. ugar, őszi, tavaszi; hogy még az előbbi t. i. a kettős nyomású rendszer sokkal tökéletesebb, az kétségtelen, mert míg itt minden évben fele pihen a földnek, ottan csak $\frac{1}{3}$ része. Ez azonban csak a jövőre előny, a jelenben pedig hátrány, mert nagyon sok föld fekszik használatlanul.

Vannak azonban oly kettős forgók is, hol az egyik ugar helyett kapás növény szerepel: mint pl. 1. ugar, 2. őszi, 3. kapás, 4. őszi. Ez azonban csak akkor lehető, ha a gazdaság elegendő réttel bír, melyen kellő mennyiségű takarmány terem, s így a szükséges trágyát előállíthatja, vagy a szükséges trágyát más helyről szerzi be, pl. ha város közelében van, vagy ha az ugarban termel takarmányt, ez esetben már a váltó-gazdasághoz történik átmenet.

A rabló-gazdálkodásnak s a kettős és hármas nyomású rendszernek már most is meglátszik káros hatása, mivel az átlag-terméseket az ily gazdaságoknál nem tudjuk feljebb vinni öt magát s hogy ez később még lejjebb is fog szállani; ha csak az egész irány más fordulatot nem vesz; előre látható. E rendszernek — illetőleg a rosz gazdálkodásnak — s nem csupán a föld silányabb voltának tulajdoníthatjuk, hogy például Kolozs-, Szolnok-Doboka-, Beszterce-Naszód-, Csik-, Udvarhely-, Maros-Torda-, Torda-Aranyos-megyékben a szántóföldek évi átlagos tiszta jövedelme csak 1 frt 44 kr. Hunyad-, Alsó-Fehér-, Kis-küküllő-, Nagy-küküllő-, Háromszék-, Brassó-, Szeben-és Fogarasban pedig 2 frt 53 kr; az egész debreczeni kataszteri kerületben tehát Bihar-, Szabolcs-, Szathmár-, Hajdu-, Békés-megyékben a szántóföldek évi átlagos tiszta jövedelme holdanként 4 frtnál többre nem megy, míg a dunántúli megyékben ez 7 frtra emelkedik.

Minden gazdaság, mely helyes vetés forgóval nem bír, többnyire rabló-gazdaság. Lehet azonban oly kezelés, mely mellett évről-évre folyton gabnát, kereskedelmi vagy ipar-növényt természetnek ugyanazon földön s még sem nevezhető rabló-gazdaságnak, ez azonban csakis nagy városok közelében lehetséges, hol a dús trágyázás által kívülről adjuk vissza a földnek azon vegyi alkotórészeket, melyeket tőle termények alakjában elvettek; de az oly — többnyire három nyomású — gazdaságok; aminők legnagyobbbrészt nálunk fordulnak elő jelentékeny számban és melyeknek talaja tíz éven keresztül sem trágyáztatik meg kellőleg; méltán nevezhetők rabló-gazdaságoknak.

A váltó-gazdaságok jellege, hogy bennök ugar nincs, a kalászos, kapás és levéldus takarmánynövények rendszeresen változtatják egymást. — E gazdaságok sok álló és forgó tőkét igényelnek, de a tiszta jövedelem is ennek megfelelő. Ilyenek pl. az u. u. norfolki (Angliából származó) négyes rendszer: 1-ső év takarmány (zabos bükköny) trágyázva, 2-ik buza, 3-ik kapás, 4-ik tavaszi; vagy pedig a táblák kétfelét osztva: 1. buza, 2. lóher, 3. törökbuza, 4. tavaszi, 5. buza, 6. repce, 7. zabos bükköny, 8. répa. Továbbá: 1. lóher $\frac{1}{2}$ ugar, 2. dohány $\frac{1}{2}$ törökbuza trágyázva, 3. buza, 4. tavaszi, — árpa és zab — 5. répa, 6. zabos bükköny, 7. buza, 9. repce. Végül — hol már egy nyolczas vetés-forgóhoz történik átmenet —

álljon a következő vetés-forgó: 1. lóher, 2. törökbuza trágyázva, 3. buza, 4. zab vagy árpa, 5. zabos bükköny trágyázva, 6. repce 7. buza, 8. répa.

A fentiekben röviden szólván a különböző gazdasági rendszerekről, említettük azok előnyeit és hátrányait: tudjuk, hogy ott hol a közlekedési eszközök jók és olcsók, a föld jó, a munkás viszonyok kedvezők, a piaci árak nagy ingadozásnak nincsenek alávetve, azaz kiegyenlítettek és magasak: ott intenzív gazdaságnak van helye; ellenben a hol e viszonyok fordítottja áll, ott az extenzív irány lesz uralkodó. Azonban vannak vidékek, hol daczára a kedvezőbb viszonyoknak — talán a gazdasági kellő szakértelem hiányánál fogva — megmaradtak egy ősrégi gazdasági rendszer mellett, amelylyel megélhet ugyan a nép, de vagyonos nem lesz. A terhek ugyan szaporodtak 1848 óta, de a jövedelem nem emelkedett s a gazdasági rendszer lényegében nem változott, mivel akkor is a 2-ös és 3-as nyomású rendszer volt uralkodó s most is ez a tulnyomó. V a n n a k s z a b a d g a z d a s á g o k i s, hol nincs határozott vetés-forgó s azon növényeket termelik, melyek legtöbb jövedelmet ígérnek, de itt meg a hátrány az, hogy a marhatenyésztés tekintetbe nem vehető alacsony fokon áll. Itt volna legfőbb ideje jobb rendszerhez átmenni, mely a nagyobb marha-állomány tartását s így a kellő trágyázást is lehetővé tenné. Különösen az extenzív viszonyok közt levő vidékekre a legelő gazdasági rendszer helyesebb volna az eddiginél, bár a két és három nyomásúnál is lényeges javulás állna be, ha az ugarnak takarmánytermelésre való berendezését a hirtelen átmenettel járó nagy kockázat nem akadályozná, miért is czélszerűbb volna az átmenetet fokozatosan végrehajtani, hogy azzal az állattenyésztés is minden megrázkódítás nélkül karöltve fejlődhessen. Ez átmenet nemzetgazdasági szempontból is igen üdvös volna, mivel az államban olyannyira fontos tényezőként szereplő kis és középbirtokos osztály anyagi jólétét jelentékenyen előmozdítaná. Az intenzív rendszer különösen oly kisebb gazdaságok számára volna megbecsülhetetlen, hol a családtagok magok is tényleges részt vesznek a mezei munkában, vagy éppen magok művelik földjeiket s így arra nem kénytelenek kész pénzt kiadni, mely okból a tiszta jövedelem nagy mérvben emelkednék; de éppen a paraszt gazdaságok azok, melyek a legrosszabbul kezeltetnek a vetés forgó, mivelés és trágyázás szempontjából. Másik előnye volna a helyesebb gazdasági rendszernek, hogy a föld kimerülése jó időre elodázva vagy éppen megakadályozva lenne; továbbá míg a tiszta legelő gazdaság minden 200 holdra csak három embert kíván; addig az intenzív váltó gazdaság ugyan-e területre 45 embert szükséges; ez utóbbi gazdálkodás mellett tehát sokkal több embernek lenne mód nyújtva a megélhetésre és ugyanaz arányban — mint a munkáskéz szükséglet — növekednék a jövedelem is, mivel a változatosabb termelés folytán a jövedelem kiegyenlítettebbé válik, az egyes évek tiszta jövedelmei nem lennének oly nagy ingadozásoknak alávetve s így az átlag jövedelem is jelentékenyen emelkednék. E körülményben fekszik fontossága az intenzív gazdasági rendszereknek — hazai viszonyainkhoz alkalmazva — minden mezőgazdasági válsággal szemben; mert míg a két és három nyomású rendszer

egyoldalú gabona termelésével rosz termés vagy ár-csökkenés esetén már válság előtt áll, addig a változatosabb termelés mellett, egyik terménynem alacsony árát a másiknak magasabb kelete egyensúlyozza, ugyiszintén a hozam-mennyiség tekintetében is ily kiegyenlítettség mutatkozik. Ha a jelenlegi kettős és hármas nyomású gazdaságok költségeit és bevételeit felszámítjuk és összehasonlítással egy ugyanolyan terjedelmű váltó gazdaságot veszünk fel, tapasztalni fogjuk, hogy a tiszta jövedelem ez utóbbinál megkétszereződik; bár ezt sok gazda tudja igen jól, a belterjesebb üzem-módok mégsem foglalnak tért, még oly helyen sem, hol különben már ezt a viszonyok is megkívánják. Ennek okául a következőket adhatjuk: minden változás, minden átmenet melyet gazdaságunkban meghonosítani akarunk tökély befektetést igényel és kockázattal jár, az eladódott birtokok ezt nem bírják meg, képtelenek a szükséges tőkét előteremteni. Itt eszembe jut egy gazda, kinek birtoka tíz négyes ígás fogat berendezését követelte volna s nem tartott csak 8-at s mikor ennek oka felől kérdezősködtem, ily feleletet nyertem: „Én magam is belátom hogy még két négyesre szükségem van, de nincs a tartásában módom.“ Ekkor ez nekem oly nevetéses válasznak tűnt fel: nem tudtam boszankodjam-e vagy kacagjak, de azóta beláttam, hogy itt az erszény volt olyan lapos, hogy a cselédség és állat létszám ily kis foku emelésével járó költségeket sem tudta előlegezni, mert ezen kiadás már a legközelebbi termésekkel visszafordult volna. A ki azonban oly körülmények között van, hogy befektetéseket tehet, ha viszonyai megengedik, térjen az intenzívebb módszerekhez, de minden átmenetet tegyen csak lépésről-lépésre. Ez üzem-mód sem hozható be egyszerre, hanem csak fokozatosan pl. a füves gazdaságnál a vetés-forgóban három tábla füves van megállapítva, nem kell azonban mindháromat egyszerre elvetni, hanem évenként csak egyet, vagy lehet az átmenet még lassabb. Így a befektetések fokozatosan eszközöltetvén, a risicó is több évről oszlik el s a gazdát észrevehetőleg nem érinti.

A munka-szaporulatot, mely a váltó-gazdaságokkal együtt jár, czélszerű gépek alkalmazása által kell igyekeznünk egyensúlyozni, ami pedig a költség többletet illeti, az bőven megtérül a jóval nagyobb jövedelemben.

Ha gazdáink az itt előadottakat megfigyelik s viszonyaikhoz észszerűen alkalmazzák, az időnként mutatózó válságokkal szemben sokkal erősebb állást vehetnek, nem szenvednek oly megrázkódítást sem általános, sem pedig helyi jellegű csapások után: mindezekből folyólag teljes jóhiszeműséggel ajánlhatjuk, hogy gazdaságaikban helyes — és a körülmények által megengedett — lehetőleg változatos vetés-forgót hozzanak be.

Fényes Károly.

Az ugar*).

A mezőgazdaságban mint tudva van, többféle ugart különböztetünk meg, legáltalánosabb azonban a fekete és zöld ugar, itt jelenleg csak is a fekete ugarról lesz szó.

*) E cikket „A trágyázás alapelvei“ című műből kivonatoltuk, melyet Cserhádi Sándor és Dr. Kosutányi Tamás m.-óvári g. akadémiai tanárok szerkesztettek s az orsz. g. egyet. kiadásában jelent meg ez idén.

Az ugar tartás már a romaiak idejében is divatos volt, fogalma együtt jár a két és három nyomású rendszerek alkalmazásával. Az ugar tartás kiküszöbölése tehát összeesik a mezőgazdasági állapotok tökéletesedésével így pl.

Angliában	2 ^o / _o -ja
Sveiczban	34 „
Poroszországban	10 „
Magyarországban	20 „

az ugar a szántóföldnek. Azonban az ugart egyszerűen kiküszöbölni anélkül, hogy az ugartartásból eredő haszon pótoltnék, nem haladás jele, pl. ha azt buzával vetjük be s kellőleg nem trágyázunk, földünket zsaroljuk. Ily eset fordult elő hazánkban: az ugar is jelentékenyen megapadt, Arad, Békés, Csánád és Torontálban, de azért senki sem állíthatja, hogy ezen megyékben a mezőgazdaság magas fejlettségi fokon állna; mert itt az ugar elhagyását nem a természetszerű fejlődés követelte, hanem a terméseknek miúdeu módon nagyobbítására irányult törekvés okozta.

A praktikus gazda azért tart ugart, hogy a talaj magát kipihenje; mely fogalom ugyan helyes, ha erőgyűjtést értünk alatta, azonban szösz szerint véve, téllenséget az ugar nem jelképez, mert jelentékeny vegyefolyamok mennek végbe benne, melyek által oldhatatlan vegyületek lesznek oldhatókká s a növények által felvehető állapotba hozatnak. Mint természetes ez csakis a talaj termőerejének rovására történhetik s ez értelemben az ugar-tartást helyesen mondja Liebig rabló gazdálkodásnak; mi még hozzá tehetjük hogy a trágyázás nélküli.

Homoktalajon az ugar-tartás azon célból, hogy az elmlást segítsük elő, nem szükséges és nem is vezet eredményre, miután a képződött tápanyagok az esőzések által ezen talaj-nemből könnyen kimosatnak. Ilyen esetben a parlagon hagyás helyesebb mint a szántott ugar tartása.

Az ugar tartás másik célja a gyomok kiirtása, mert a talaj legkedvezőbb időben is kitűnően művelhető meg.

Végig tekintve az ugarolás előnyeire, nincs köztök egy sem, mely más uton elérhető ne volna; mivel a talaj tápanyag készletét trágyázás által sokkal inkább fokozhatjuk; a gyomok irtását kápás növények termelésével czélszerűen eszközölhetjük.

Ha tehát mindezen célok másképp is elérhetők, igyekezzünk kiküszöbölni az ugart, melynek adóját amelelt, hogy egy évi jövedelemtől elesünk, fizetni mégis kénytelenek vagyunk. Az ugarrendszer elhagyásával együtt jár a 2 és 3 nyomású gazdaságoknak apadása és a változatosabb termelés. Az ugar apasztása azonban ha a gazda nem rendelkezik elegendő pénzzel, hogy az átmenetet egyszerre eszközölje, csak fokozatosan történjék.

Ahol azonban nincsenek oly viszonyok, melyek az ugar kiküszöbölését megengednék, hagyjuk meg e rendszert: mert nem a belterjes (intenzív) gazdaság egyedül a jó, hanem az, mely a helyi körülményekhez alkalmazkodik. —

Az oltógalyak eltartása.

Az oltógalyak eltartásának egy új s igen czélszerűnek látszó módját közli a Pom. M.-ben, Nesual M. morvaországi tanító. E módszert a következőkben írja le: „Mintán lemetszettem a szükséges mennyiségű oltógalyat s ezeket fajok szerint raffiával összekötöttem és zinklemezekre írva nevüket, ezekkel megjelöltem, az oltógalyak metszési felületét lenolajba mártottam, hogy ez által megakadályozzam a víz behatolását. Ezután egy szalmakötegre nedves de nem vizes erdei mohát terítettem végig, a melyet fa-gyökerek vagy oltógalyak elcsomagolására szokás használni: — s erre bezártam a köteget s jól összekötöttem. Az ily módon beburkolt oltógalyakat jégverembe szalmára helyeztem el s ott hagytam őket egész addig, míg használni akartam. Minthogy a faiskolában más halaszthatlan munka akadt, csak máj. 15-én foghattam a nemesítéshez, mikor már az áprilisben elültetett vadonczok levélben s a legjobb nedvben állottak. A szalmakötegből csak annyi galyat vettem ki, amennyi legföllebb két napra volt szükséges, a köteget pedig megint vissza tettem helyére. Ily módon aztán időközökben egész július 27-ig folytattam a nemesítést, a mikor már friss hajtásokon történt a copulálás. A többi alanyon többnyire héj alá történt a nemesítés. Kötőanyagul raffia, a sebekre hidegen folyó oltóviasz használtatott. A nemesített alanyoknak alig 5°/_o-je maradt el s ezek is csak a hiányos gyökerezés következtében. Július 27-én bevégeztem a munkát s kísérleteimet az oltógalyakkal alanyok hiányában nem folytathattam. A száraz nyár daczára a megeredt ojtások oly erősen fejlődtek, hogy már augusztusban csipkedni lehetett.

(M. F.)

A borok szeszezése.

A „Gyakorlati Mezőgazda“ után közöljük a következő cikket: gyenge borainkat azon esetben, ha azoknak tartósságát biztosítani akarjuk, szeszezni szoktuk. E használatra mindig tisztított ugynevezett rectificált szeszt vagy cognacot vegyünk. Az eljárásnál előbb mindig meg kell határozni a bornak szesztartalmát, mit vegykísérleti állomások vagy vinczellér-képezdek is eszközölnek. Ha a szesztartalom tudva van, annyi liter szeszt adunk a borhoz, ahány ^o/_o-el emelni akarjuk erősségét, megjegyzendő, hogy nem édes borok 10—11°/_o-nél többet nem tartalmaznak.

Előbb mindig a szeszt öntsük a hordóba és azután a bort, miután különben a szesz könnyebb levén a bornál, azzal nem elegendik csupán tetején uszik. Pár hét alatt a szesz a borral teljesen össze érik, úgy hogy izelés által ki nem érezhető. Ily kezelés által borunk tartósabb lesz és értékében is növekszik. Kezdő csak egy-két hordóval tegyen próbát eleinte s 4—6 hét múlva másokkal is izeltesse meg a bort s ha siker mutatkozik, e műveletet folytathatja.

* * *

Megjegyzésre méltónak tartom, hogy nem elég csupán a bor szesztartalmát ismernünk, hanem tudnunk kell az alkalmazandó szesz tiszta alcohol tartalmát is, mert rendszerint a rectificált spirituszok is csak 90°/_o-esek szoktak lenni. A vételnél a kereskedőnek vagy gyárosnak miúdig tudni kell hány ^o/_o-es

a szesz vagy pedig arra készült eszközzel magunk biztosan meghatározhatjuk. Ha azután a kísérlet szerint a szesz 90%-os volna, borunkban pedig csak 7% szesz van s azt akarjuk hogy legyen benne 9, akkor hektoliterenként 2%-el kell szeszartalmát növelnünk, egy liter szeszbe azonban 100% helyett csak 90% tiszta szesz és 10% viz van, tehát ha pontosan akarunk eljárni, akkor a borhoz adandó 1%-nek megfelelő literek számát megkapjuk ha a használandó szesz % számával (itt 90 el) elosztjuk a 100-at, az eredmény lesz egy egész és egy tizedrész liter, vagyis egy % szeszartalom pótlására 90%-es spiritusból 1.1 liter szeszt kell a borba önteni. A felvett esetben tehát a 2% szesznek hozzáadására 2.2 liter szeszt öntenénk minden Hl. borhoz.

Nem ajánlanám cognacot a bor szeszezésére használni, mert a legolcsóbb cognac litere 1 frt, míg a finomított spiritus 40—45 kr. áru s azon bor mely szeszezésre szorul, nem igen fizetné meg, hogy hektoliterenként 2—3 frttal növeljük az árát.

A szesz hozzáadás is az itt leirt módon sok bajt okozna, mert nagyon meggyülne annak a boros gazdának vagy pinczesternek a dolga, ki ha vagy egy 20—25 Hl.-es hordót meg akar szeszezni, azt csupán abból az okból, hogy a szesz a borral jól összekeveredjék; lefejtteni volna kénytelen. Egyszerűbb módja a dolognak, ha előbb annyi vagy több liter bort veszünk ki, (ha t. i. a hordó tele volt) mint amennyi liter szeszt fel kell öntenünk; ezután a szeszt a hordóba töltve, egy tiszta fa lézczel a bort jól összeczagyvaljuk és még a csapon is leeresztünk pár fertályal s azt felül fatölcséren (lehu, tödöklő) újra betöltjük. Így ha borunk seprőn nem áll, a legjobban járhatunk el, de különben jó lesz a bort előbb lefejtteni s ez esetben a spiritust öntsük előbb az üres hordóba.

Fényes Károly.

Faseb-tapasz.

Kitünő faseb-tapaszt lehet készíteni 1 rész köszén kátrány és 4 rész palakő-porból, mely utóbbit magunk is készíthetjük, ha a palakövet apróra összetörjük. E tapasz erősen ragad fára és minden tárgyra, mely nem zsiros, minden nyilást légmentesen elzár és bár felülete megkeményedik mégis folyton ruganyos marad: ugyanazon oknál fogva télen nem pattog le, nyáron pedig nem folyik. Ezen sajátágainál fogva e tapaszt nemcsak a gyümölcsfánál, hanem átlag véve a háztartásban mindenütt kitünően lehet használni. Be lehet velők ragasztani vizes edényeken történt nyilásokat, vízvezető csövek szivárgóhelyeit stb.

(Gy. M.)

Hogyan bánjunk el a vakondturásokkal.

Az „Erdélyi gazda“ f. évi számában egy felhívást olvastam, mely a gazdaközönséget felhívja arra, hogy a mit ők munkálkodásaik közepette jó és hasznost tapasztaltak, azt közlés végett tudassák. E felhívás által bátorítva, mint egyszerű földműves hosszú évek tapasztalata után egy egyszerű és jó módot írok le a megfüvesedett vakondturások elpusztítására vonatkozólag, melynek egy kis helyet kérek.

A megfüvesedett vakondturásokkal gazdatársaim legnagyobb része — mint ezt több helyen láttam, — úgy szokott eljárni, hogy a turásokat kapával felvágja és elhordatja. Ez eljárás annyiban hátrányos, hogy egyrészt sok időt vesz igénybe, de hátrányos főleg azért, mert az így keletkezett tisztáson azou évben fü, — ha akármilyen fümagot is vetünk bele — nem terem. Sokkal kevesebb időt igénylő és hasznosabb az általam évek óta követett mód, a mely szerint a turásokat egy dorong vagy oly döngölő segélyével, a melyet a járda-készítők szoktak használni, leverjük. Nagyon természetes, hogy a döngölés által a föld visszamegy, mert hiszen azt arról a helyről turta ki a vakondok és így az üreg ismét betöltetik, ugyannyira, — hogy néhány ütés után a hely szép egyenletes lesz és el van érve a cél, hogy fel sem kell vágni s el sem kell hordatni a földet és mégis megterem a fü! E mód szerint egy ember 3—4 órai idő alatt 1200 □ öl területről képes a vakondturásokat elsimitani.

A mi a fris vakondturások elsimitására vonatkozó eljárást illeti, jó és biztos az, ha az illető rétet oly vasboronával fogasoljuk meg, mely alá galagonya ágakat vagy (ha ez keznél nincs) füzfa bokrot rakunk. A gereblyével széthányás is megfelel ugyan a célnak, csak hogy igen hosszadalmas és több munkáskezet igényel.

Kézdi-Vásárhely.

Szotyori Dániel.

* * *

Örömmel nyitunk mindenkor tért a gyakorlat mezején szerzett becses tapasztalatoknak és kérjük t. olvasóinkat, hogy azt minél számosabban és minél többször igénybe venni szíveskedjenek.

Szerk.

A szeszadó reform.

A trencsénmegyei gazdasági és erdészeti egyesület a tervezett szeszadó reform alkalmából értekezletet tartott s a szesztermelők Aradon végbement gyűlésének megállapodásával szemben; a gazdasági szeszgyárak védelmére állást foglalt. Kijelenti u. i. hogy a kötelező termény-adó behozatalát a nagy gyári iparra helyesnek tartja ugyan, de a gazdasági szeszfőzökre kiterjeszteni nem ajánlja, sőt teljesen mellőzendőnek tartja.

A beczefrészésre szánt ürméret megadóztatásán alapuló adórendszer jelenlegi viszonyainknak a g. szeszgyáraknál feltétlenül szükségesnek mondja ki. Az értekezlet a megyei g. egyesület útján azon kérelemmel fog járulni a kormányhoz, hogy a gazdasági szeszfőzökre nézve a jelenlegi szeszadó törvény rendelkezései és kedvezményei továbbra is érintetlenül megmaradjanak.

Az ülés a mezőgazdasági szeszfőzdek helyzetét egy emlékiratban foglalta össze, amely az országos szesztermelői enquete-bizottsághoz és ennek útján a kormányhoz fog benyújtatni. Az értekezlet továbbá tekintettel arra, hogy Trencsén-megyében körülbelül 250 mezőgazdasági szeszfőzdeknek sorsáról van szó, elhatározta egyuttal, hogy a budapesti országos szesztermelői értekezletben küldöttségileg is részt fog venni és egyuttal megválasztotta a küldöttség tagjait. (Gazd. Lapok.)

Tinónevelés hizlalásra.

A szarvasmarha tenyésztési nehezebb feladatok egyike, hizékony oly állatok produkálása, melyek jó, zsirral átnőtt hust termelnek és elősúlyokhoz aránylag vágósúlyok is nagy. A vastag faggyu-rétegnek táplálkozás szempontjából értéke nincs és csak a hust drágítja. A nevezett kívánalmaknak leginkább megfelelhetünk, ha fiatal állatokat hizlalunk. Miután a magyarfajta szarvasmarha mint igavonó állat jól értékesíthető, a nyugati fajták tenyésztéséből pedig gyengébb ökröket nyerünk; ezeket a helyett, hogy ökröknek nevelnénk, fiatal $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ éves korukban felhizlalva eladjuk. Fontos dolog a hizlalásnál a fajta kérdése, mert a nyugati fajtákkal 2 — $2\frac{1}{2}$ éves korig már czélt érünk és pedig sokkal jobban, mint a magyarfajtaival négy évig. A korai fejlődés a takarmányuk jól értékesítése a nyugati származású állatok tulajdona.

A takarmányozás helyes kivitelére is sulyt kell fektetnie a hizlalónak, vagy az oly tenyésztőnek, ki hizlalásra ad el; miután czélszerű bő táplálással minden fajta állat előbb és jobban fejlődik. A takarmányozásnak csak akkor lehet megfelelő sikere, ha már a borjut kezdjük bőven táplálni. Legyünk figyelemmel a szarvasmarha emésztő szervére is, borju korában u. i. mig tejjel él, csakis a tejes vagy oltógyomrát használja; itt emészt meg a tejet, mely mint tudjuk a borjut tökéletesen táplálni képes; azonban későbbben el is kell választani az állatot s erre elő kell szervezetét készíteni. Rá kell kaphatni a lenmagpogácsa-lisztre vagy a zabdarára s csak fokozatosan a jó sarju-szénára és répapélékre, hogy a bendő lassanként tágulva később felvehesse a szükséges mennyiséget. Így eljárva a tejet is lassanként megvonjuk. Az átmenet teljes sikerültével a jó legelő a legtermészetesebb tartózkodó helye a borjuknak; de azért naponta még itt is jó folytatni a lenmagpogácsa-liszt, vagy zabdara és buza-korpa keverék étetését, 1 — 2 literig szaporítva a napi adagot egy éves korig. Ezután már kezdetét veszi a hizlalás, minél kövérebb az egyéves borju, annál kevesebb költséggel érünk czélt.

Azt is meg kell jegyeznünk, hogy a herélésnek a hizlalásra szánt állatoknál lehető korán meg kell történni.

F. É.

Kerti pázsit előállítás.

Mindenekelőtt a talajt kell jól a finom pázsit számára megmunkálni és rigolirozni, de úgy, hogy a termőréteg felül maradjon, a talajt továbbá ki kell egyengetni és még azonfelül jól megtrágyázni s legjobb az ily területen egy-két évig kapásnövényeket termesztetni, mert a legjobban megmunkált talaj előnyös csak a kerti pázsit előállítására. Ha a talaj laza, akkor nagyon ajánlatos arra jó minőségű agyagot és érett trágyát hordani; az u. n. fazekas vagy téglagyag e célra nem alkalmas. Az agyagot és trágyát egy ásónyomnyira jól össze kell keverni; ha mélyebben is lehetséges, annál jobb; de ekkor több agyag is szükségeltetik, körülbelül 15 — 25 cm.-nyi vastag réteg.

A vetésre legalkalmasabb idő: április vége vagy május eleje, mikor már a bevetendő területen a gaz kicsirázott,

mert ezek a tovafejlődésben gátolva lesznek; nagyon alkalmas idő még a vetésre az augusztus hónap második fele is. Vetés után a területet meg kell hengerezni.

Kétféle fűmag-keverék ajánlatos kerti pázsitnak, és pedig:

I. 1 — 3 rész Lolium perenne, 1 rész Agrostis stolonifera, 1 rész Poa pratensis, 2 — 3 rész Agrostis capillaris.

II. 2 rész Agrostis capillaris, 1 rész Lolium perenne.

Különösen finom szőnyeg-pázsithoz még lehet tenni 1 rész Cynosurus cristatus-t és árnyas helyeken Poa nemoralis-t. Kisebb területeken ajánlatos a sűrű vetés, körülbelül 1 kg. mag 15 □ m-re; nagyobb területeknél a széleken szintén sűrűn kell vetni, míg a közepe táján elegendő $\frac{1}{2}$ kg. mag is 15 □ m-re.

Ami a pázsit fentartását illeti, mindenestre nagy figyelmet kell fordítani a gondos megmunkálásra s a kellő öntözésre. Főfeltételek: a fűvet sohase hosszúra nőni hagyni, mert ekkor a finom fűszálak mind töukre mennek, s a gyomot, ott ahol mutatkozik, ki kell irtani.

Ha úgy járunk el a pázsit elkészítésénél, mint e néhány sorban az előírva van: akkor csakhamar oly szép szőnyeggyepet nyerünk, mint amilyen nagyobb városaink nyilvános mulatóhelyein és ligeteiben gyönyörködteti szemünket.

Mint fűm, de valamivel drágább pázsitfűvek főlemlítők még a Festuca glauca és a Cynosurus cristatus.

Gy. M.)

Penészes hordók.

A megpenészedett hordók tisztítására Stollár Gyula a „Szőlészeti, borászati, gazdasági lapok“ ban a következőket ajánlja: azon esetben is, ha a penészes hordóban borkő van, ezt kivertve el kell adni. Ezután a penészes helyeket vakaró-késsel vagy ha szükségesnek látszik, gyalulás által tisztítsuk meg, majd előbb szárazon, később szódás vízbe mártott suroló kefével jól ledörzsölve, forró tiszta vízzel többször öblítsük ki, ha megszikkadt a hordó, kivett fenekét újból betesszük s tiszta kozmamentes spirituszt öntve bele, úgy az akona mint a csaplyuk nyílását nyitva hagyjuk s a spirituszt meggyújtva, a hordót kiégetjük. A hordó lehűltével tiszta hideg vízzel újból kiöblítjük. Szalma vagy venyige tüzőn kiégetése a hordónak nem helyes, miután a beleszűrt bor így könnyen kátrányos — füstös izt — kaphat.

Ha gőzölő készülékünk van, akkor az égetés helyett gőzölést alkalmazhatni.

Az új hordók előkészítésére 1% -es kénsavas vizet használnak áztatásra és ezután a lugoást 2% -es szódás vízzel folytatják, a fenti célra a vegytiszta kénsavat, mely arsenicumot nem tartalmaz kell használni. A kénsavas vizet 48 óráig hagyjuk a hordóban, használat előtt pedig forró horseprővel öblítjük ki. —

A spárga conserválása.

A spárga friss állapotban conserválása egy évig. A frissen lemetselt spárgát, anélkül hogy megmosnók, a metszési végén gondosan megszáritva, rétegenként jó, légmentesen záródó hor-

dóba kell tenni, melynek alján már mintegy három hüvelyk magas rétegben jól kiszáritott korpá van, melyhez előzetesen egy kevés jól kiszáritott konyhasót kevertünk; minden réteg közé két hüvelyk magasságú korpá- és sókeverék jön. Mikor a hordó tele van, az egész fölé előbb már megolvasztott, de már csaknem egészen megfagyott fagygyú öntetik, mely a levegőt tökéletesen elzárja. A hordót száraz fagymentes helyen kell tartani. Ily módon eltett spárga egy évig eláll; természetes, hogy a megkezdett hordót minél előbb el kell fogyasztani, miért is tanácsos az eltételre kisebb hordókat használni.

(M. K.)

Az 1886. évi szüret.

A „Közgazdasági Értesítő“ után közöljük Erdélyben az 1886. évi szüret eredményét. Szűk terünkhöz képest, csak a legfontosabb rovatokat vettük fel s az összes értékben azon kevés termés mennyiség ára is bent foglaltatik, mely nyerszőlő alakjában került eladásra.

A megye neve	Terület		Ter- melt hl.	A lag egy holdon hl.	Egy hl. ára frt	Összes termés értéke
	k. h.	öl				
Alsó-Fehér	6480	1255	41465	6.41	8.43	374,873
B.-Naszód	1567	1566	2433	1.56	8.51	21,641
Fogaras	133	802	128	0.97	14.33	1,984
Hunyad	3045	903	9906	3.26	7.57	77,514
Kis-Küküllő	9017	661	3139	2.57	9.88	232,060
Kolozs	1968	619	22747	1.40	9.84	27,519
Maros-Torda	3805	1006	1686	0.44	12.88	21,849
Nagy-Küküllő	7652	807	7722	3.36	7.49	193,843
Szeben	3789	922	28637	4.93	6.39	120,701
Szilágy	1051	319	15365	0.51	11.36	62,128
Sz.-Doboka	1943	924	407	0.21	6.99	2,938
Torda-Aranyos	2042	728	2480	1.21	7.58	40,861
Udvarhely	463	519	339	0.74	5.63	2,922

A mezei egerek pusztítása.

A kánya, héja, stb. nevű ragadozó szárnyasok a mezei egerek pusztítása által tesznek különös hasznót a gazdának s ezen működésükben ha némi segélyére vagyunk, az mindenkor

kifizeti magát. A ragadozó madarak a szántóföldek felett repülve keresik élelmüket a földön s ha egeret pillantanak meg, arra lecsapnak. Ugy de az egerek is sűrűn levő lyukaikba bujnak minden legkisebb gyanus jelre s így elkerülik a fenyegető veszélyt.

El kell tehát indulni a vetéseken s a sűrűn álló lyukakat lábbal betapodni, vagy ahol így nem sikerül, pl. gyepes helyen vagy luczernásban doronggal tömni be. Így az egerek ha kibujnak a lyukakból, nem tudnak mindjárt más lyukba elrejtőzni s a madarak őket könnyen elpusztíthatják. Pár napig folytatva így a betömést, működésünknek már szembetűnő haszna lesz, mert ámbár sok egér van a mezőn, de azokat pusztító szárnyas is sok van és élelmére sokat szükséget.

Az egér-lyukak által aláaknázott vetésnek pedig a letapodás csak előnyére van, mert így a növények gyökerei újból a földhöz tapadnak és élénkebben fejlődnek.

Székely-Kocsárd.

Baktsi Ádám.

Vándortanítói jelentés.

A szolnok-doboka-megyeci gyümölcsészeti vándortanító 1886. évi jelentéséből közöljük a következőket.

A Szolnok-Dobokamegye területén 300 faiskolában összesen 77,389 vadoncz van, esik tehát egyre 257 drb. Van továbbá 250 községi faiskolában, összesen 21,470 oltvány, melyből alma 12,768, körte 7830, szilva 215, cseresznye 619, meggy 16, barack 26. Járásonkint e mennyiség következőleg oszlik meg:

Deés és Szamos-Ujvár városában van összesen 6960 vadoncz és 2550 oltvány.

Csáki-gorbói járásban 45 községi faiskolában 12,663 vadoncz, 3382 drb oltvány.

Deési járásban 49 községi faiskolában 15,650 drb. vadoncz, 5022 drb. oltvány.

A szamosujvári járásban 35 faiskolában van 9029 vadoncz és 2482 drb. oltvány.

A kékesi járásban 38 faiskolában 5143 vadoncz és 883 drb. oltvány.

A Bethleni járásban 46 faiskolában 4818 drb. oltvány.

A nagy-ilondai járásban 46 községi faiskolában 8160 vadoncz és 963 oltvány.

A magyar-láposi járásban 46 faiskolában 1194 drb. vadoncz és 1676 oltvány.

A tett nemesítéseknek átlagban 60 %-ja eredt meg. Szoderfa maggal 190 községi faiskola lett ellátva.

A faiskolai területet csak 3 község nem szerezte meg. A faiskolák összes területe 352,658 mrt tesz ki.

— Szolnok-Doboka. —

Személyi hírek.

Vörös Sándor, a kolos-monostori m. kir. gazd. tanintézet igazgatója, mint erdélyi gazd. egyletünk képviselője vett

reszt a hatvani ekeverseny bíráló bizottságában, mely április 29-én alakult meg és lépett működésbe. Az igazgató a földművelési minisztérium kinevezése folytán a május 7—9-ikéig tartandó tenyészállatvásáron is mint bíráló szerepel. Ezenkívül az erdélyi országrészből ez alkalomra Dr. Szentkirályi Ákos kolos-monostori tanár és lapunk szerkesztője vannak kinevezve.

Ugy az ekeversenyről, mint a tenyészállatvásárról beható tudósítást fogunk adni lapunk közelebbi számában. —

Állatok és gyomok irtása, állattenyésztés emelése.

A mezőrendőrségi törvényjavaslat tárgyában a minisztériumhoz érkezett anyag közlésének folytatását és befejezését a következőkben adjuk:

Van-e ott gondoskodva arról, hogy a gazdasági növényekben kárt okozó állatok (madarak, egerek, hernyók rovarok, stb.) pusztítassanak s ellenük a növények megvédessenek?

Vannak-e a káros gyomok irtására szabályok, ha vannak czélszerűek-e ezek vagy nem?

Ha nem czélszerűek, mik a hiányai és mily intézkedések teendők ezek orvoslására?

Ha egyáltalán nem lennének intézkedések, vagy az eljárást szabályozó szokások, ugy e tekintetben minő határozmányok volnának célravezetők?

A teendő intézkedések közt volnának-e olyanok, amelyek a község által alkotandó szabályzat útján rendezendők?

S viszont melyek tartandók fenn a törvény útján való szabályozásra?

A káros állatok ellen, leszámítva a vadászati törvény intézkedéseit s a hernyók ellen alkotott statutumokat, alig vannak egyéb különös intézkedések. Itt-ott a varjakat és szarkákat irtják rendszeresen s a vadászat bérlőket erre első sorban kötelezik. Komárommegyében egyes helyeken az ürgék irtását birtok arány szerint eszközlik.

Pozsony-megye Főrév községében a mókusokra vannak díjak kitűzve.

Több intézkedés van életben a káros gyomok irtása tekintetében. A szerb tövis ellen, ezen minisztérium kedvezményezése folytán sok törvényhatóság alkotott a lényegesebb részekben megegyező, szabályrendeletet. A végrehajtás a legtöbb esetben itt is hiányos.

A tett javaslatok szerint az irtás kiterjesztendő az aranka, szerb tövis, földi bodza, aszat, káka, páfrány, taraczk, fecskefonál, vad komló, bogáncs, pipacs, fehér és fekete vad-mustár, vad-repcze, vad-zab, ördög-szekere, kutyatej, iglicze-tövis és vadmuharra.

Az állatok közül a káros madarak, dúvadak, cserebogarak, vaddisznók,*) héjják, solymok, szakák irtandók.

Védeni kell a vércsékot, varjakot, főleg a foglyokat és denevéreket.

A kivételre nézve javaslatba hozott, hogy a hernyófészkeket, még napkelte előtt le kell szedni, jelöltessék ki, hogy az irtást ki köteles végezni.

A hernyózás a mulasztók költségére a szomszéd vagy a község által hajtandó végre.

A közös területeken a község, az utak mentén az örök végezzék az irtást.

Füves barázdák nyáron legalább egyszer kaszálандók. Az aratók vágják le a gyomot, kórókat is és a gazos helyek elhagyása szorosan tiltandó.

Az énekes madarak oltalmazása végett az erdészek legye-nek kötelezve a vén fákat, melyekben madarak fészkelnek meghagyni, sőt furjanak beléjük lyukakat, hogy a madarak ott fészkelhessenek.

A kőbor kutyák pusztítandók lennének.

A törvény részletezze az eljárást, szabályozza az ellenőrzést, szabjon ki megfelelő büntetéseket.

A gyomok és káros állatok irtása felveendő a külső cseledek szerződésébe.

A községekre bizni a statutumok alkotását nem lenne tanácsos, mert teherrel járó intézkedések végrehajtását tőlük várni nem lehet.

A törvény mondja ki, hogy ha a rovarok terjedése csapás-szerűvé válik, akkor a pusztítás közmunka igénybevételével hajtassék végre.

Léteznek-e olyan intézkedések, melyek az állattenyésztés fejlesztését és előmozdítását czélozzák?

Ha vannak: melyek azok, czélszerűek-e?

Ha a létező intézkedések nem találtattak czélszerűeknek, mik a hiányai és ezek miként pótlандók?

Ha nincsenek, kívánatosnak tartja-e, hogy e részben intézkedések tétessenek és pedig mily irányban és melyek volnának a legszükségesebb és gyorsan életbeléptetendő határozmányok?

E tekintetben nagyon különböző és részben messzemenő intézkedések javasoltatnak.

A jelentések nagyobb része szigorú, állami uton keresztül hajtható intézkedéseket kíván, csak alig egy ketten hivatkoznak arra, hogy ez tulajdonképp az egyéni tevékenység köre, amelybe az államnak belenyulni nem szabad.

A községek tevékenysége e tekintetben rendszerint csupán a bikák, esetleg kanok tartásában s a megyei statutum végre-

*)Ezen épületes sorrendért feleljen a hivatalos kivonat összeállítója.

hajtásában való segédkezésben áll. Felügyelnek némileg arra, hogy a legeltetés külön csordákban eszközöltessék, fentartják a kutakat, fizetik a pásztorokat.

A törvényhatóságok az állattenyésztés körül statutumaik által hatnak közre.

Ezek intézkedések nem egy esetben kifogás alá esnek, de legtöbbször nem ebben hanem a végrehajtásban van a hiba.

Az apaállatokat ritkán vizsgálják, vannak megyék hol évek óta ily vizsgálat csak egyszer-kétszer tartatott.

A vizsgálat felületes, büntetéseket vagy nem is szabnak, vagy ha igen, akkor végre nem hajtják. A szemlélő bizottság eljárásában nincsen következetesség.

A javaslatok ezen mulasztások pótlását kívánják.

Emellett a községek kötelezve legyenek kellő minőségű és terjedelmű legelőt tartani, a kutakat gondozni, egészségileg felügyelni. Tartassanak községenként díjazások.

Az állattenyésztésre ügyeljenek a megyei vagy járasonként alakítandó bizottságok vagy egyletek.

Bikanevelő telepek felállítása, törzskönyvezés, az állatorvosok bevonása a szemlékbe, az állatorvosok szaporítása stb. Ingyen fedezetés állami mének által. A borjuk levágásának korlátozása, marháknak, lovaknak idő előtt munkába fogása legyen eltöltve.

Szegény községek részére állami bikák ingyen adassanak.

Az igazolvánnyal ellátott ménlovak továbbra is felügyelet alatt tartandók. A fedezetés jobban ellenőrizendő.

Községek vezessenek nyilvántartást az állatok eladása és vételéről.

Az apaállatokat elérverezni közadóba stb. ne legyen szabad. Javaslatba hozatott az is, hogy minden járás képezzen egy állattenyésztési kerületet. Alakíttassék mindenikben egy vegyes bizottság a tenyésztési elvek megállapítására és végrehajtásának ellenőrzésére. Ügyeljen fel az állatok összeírására, állíttassa ki a községi igazolványokat.

Határozatai a megyei bizottsághoz legyenek fellebbvitelhetők.

Az állategészségügyet vegye kezébe teljesen az állam.

Az állattenyésztés fő akadálya egyébiránt a népnek s a községeknek szegénységében rejlik. Kevés a jó legelő, a mi volt feltörték, kiosztották. Csikmegyében pl. alig lehet találni olyat, amely a jogos igényeknek megfelelné.

Nagy akadály a birtokok elaprózása is, az örökösödési rend módosítandó, az elaprózást tiltsa el a törvény, másrésztől tiltsa el a törvényhozás a volt urbéreszek telkeinek üzerek által való commassálását.

Ott, hol kincstári havasok vannak, ezek a községeknek adassanak bérbe, felnőtt erdőben pedig engedtessek meg a legeltetés.

Azon területek, melyek tagosításkor mint közlege-

lők hasítottak ki, ne töressenek fel s ezt ellenőrizze a hatóság.

A remanentialis földeken csakis takarmánytermelés engedtessek meg. Minden oly terület, mely a volt urbéreszeknek állattartás céljából adatott, szigoruan e célra fordítandó, vagy pedig a befolyó bér képében. Vezettessek erre külön számadás, melyet a megye ellenőrizzen s a miniszterium felülvizsgáljon.

Csikó-legelők kijelölése igen kívánatos. Oly birtokos, kinek nincsen legalább száz holdja, mént fedezésre ne tarthasson. Ólakat építeni csak megyeileg jóváhagyott tervek alapján legyen szabad.

Az apaállatok beszerzésére kellő összeg, ha másként nem volna lehetséges, pótdadó útján szerzessek be.

Az állattenyésztés érdekében teendő intézkedések közül melyek lennének a törvény keretébe felveendőek?

Mely továbbiak lennének az ezen ügyeket intéző kormány-testület által rendeleti úton foganatosítandók?

Az intézkedések végrehajtására a közigazgatási tisztviselők mennyiben működjenek közre? És mikor lenne szükséges a járásbíró beavatkozása?

Az állattenyésztés érdekében miknek teljesítése képezheti a községi előljáráóság feladatát?

Azon kérdésre, mely intézkedések vétessenek fel a törvény keretébe s milyenek tartassanak fel a rendeletek számára, igen eltérő, sőt ellentmondó javaslatok érkeztek, ennek oka főleg azon körülményben rejlik, hogy a jelentők közül sokan nem ismerték a „törvény“ és „rendelet“ között levő különbséget.

A figyelembe veendő javaslatok, melyek egy része azonban nem a mezőrendőri, hanem magánjogi törvénybe való a következőkben összegezhetők.

A törvény mondja ki az állattenyésztésnél követendő elveket, jelölje ki az eljáró hatóságokat, írja körül azok hatáskörét. A forgalom biztosítása végett állapítsa meg az állatokért vállalandó szavatosság tartamát.

Az öröklő hibákkal bíró állatok a tenyésztéstől eltiltandók. Törvényben mondandó ki a számszerű viszony, amelyben az apaállatoknak az anyaállatokhoz állani kell. A községek az apaállatok beszerzésére és tartására köteleztessek. Az állati orvosságok ára törvény, vagy rendelet útján szabályoztassék. Állapíttassanak meg a tenyész kerületek, rendszeresíttessenek állatdíjazásokkal összekötött szemlék és vásárok.

A rendeletek a fentiek alapján intézkedjenek a részletes kivitel módzatai iránt.

Lovak patkolása csakis képesítési okmány birtokában lévő egyéneknek legyen megengedve.

Mindezen intézkedések foganatosítása, a legtöbb véle-

mény szerint, közigazgatási hatóságokra bízzák, a bíróságok beavatkozása csakis kivételesen, például tulajdoni kérdések eldöntésénél vétessék igénybe.

A községek hatásköre terjedjen ki az apaállatok beszerzésére, gondozására, a legelők kijelölésére és karban tartására.

Az előjáróság tartsa tisztán a kutakat, fogatosítsa az egészségi intézkedéseket. A községek — az erdőtörvény mintájára — büntető hatalommal rubáztassanak fel. —

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H I R D E T É S E K.

EQUITABLE

az Egyesült-Államok életbiztosító-társasága NEW-YORK-ban.
Alapított 1859-ben.

Biztosítási állomány 1886. december 31-én 1,747,000,000 márka.

Az új felvételek kitétek:

1884-ben 360.000,000	1885-ben 408.000,000	1886-ban 474.000,000 márka.
-------------------------	-------------------------	--------------------------------

Az Ússzalap emelkedett 1886. január hó 1-től 1887. január hó 1-jéig 272.000,000 márkáról 321.000,000 márkára.

A tiszta nyeresémettyöbbllet 1887. január hó 1-én 68 000,000 márkát tesz ki és a mult évhez viszonyítva 13.000,000 márkával emelkedett. Tőkebefektetések Európában 16.000,000 márkán felül. A kötvények 3 év múlva kifogásolhatlanok Minden kötvény visszavásárlási és leszállítási joga 3 év múlva. A 100.000 dollárból álló részvénytőke alapszámból csak is 70/100 kamatoztatik, az azon felül sok millióra rugó nyereség kizárólag a biztosítottak javára esik.

Aligazgatóság Magyarország részére:

(8.) Budapest, Andrassy-út 12. sz. (4-6.)

Gyakorlott gazdatiszt.

Kisebb erdős gazdaságba szorgalmas, gyakorlott gazdatiszt kerestetik jövő Szt.-Mihálynaptól fogva, nős, nem sok gyermekkel bíró és az oláhnyelvben jártas, előnyben részesül. Értesítések; feltételek és eddigi alkalmazások megnevezése mellett; intézendők Barcsay Gábor urhoz, Alsó-Csorára, u. p. Alvincz. (10.) (1-3.)

PIACZI ÁRAK.

A h e t i v á s á r		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tüzifa	1 kilo marhahús	
h e l y e	n a p j a								széna	szalma			
k r a j e z á r o k b a n													
Budapest	április	28	metermázsa	930	—	675	665	625	580	—	—	—	—
Brassó	április	22	hektoliter	620	400	360	330	220	400	190	130	230	40
Deés	április	19	"	580	540	480	—	250	460	420	220	320	32
Fogarás	április	23	"	620	550	350	—	220	450	310	170	210	30
Gyula-Fehérvár	április	23	"	630	525	450	—	275	395	250	200	260	32
Kézdi-Vásárhely	április	21	"	580	475	390	330	195	440	270	90	220	32
Kolozsvár	április	28	métermázsa	850	—	560	—	480	490	300	240	300	38
Maros-Vásárhely	április	14	metermázsa	813	630	525	480	462	481	230	180	300	36
Nagy-Szeben	április	22	hektoliter	610	490	390	—	250	460	160	120	300	34-36
Nagy-Várad	április	26	"	630	465	410	348	238	388	300	140	350	48
Sepsi-Szent-György	április	25	"	620	580	380	370	180	360	300	100	150	32
Szász-Régen	április	21	"	550	500	350	325	225	400	360	230	260	32
Torda	április	16	"	600	375	375	350	220	325	300	30	238	28

Az erdélyi gazdasági egyesület 1886-ik évi zárszámadása.

Bevétel.

1886.

Kiadás.

	Fő- könyv lap- szám	Egyenként	Összesen		Fő- könyv lap- szám	Egyenként	Összesen
Alaptőke rovatára :	171			Alaptőke rovatára :	171		1114 10
Készpénzben		729 90		Rendes kamat és évdij rovat .	157	4367 73	
Értékpapirokban		525 —	1254 90	Köztelek rovatára	166	1267 18	
Rendes kamat és évdij rovat.	157		4959 57	Bors-alapítvány rovatára . . .	154	100 —	
Köztelek rovatára	166		1365 33	Erdélyi gazda rovatára	174	1079 53	6814 44
Bors-alapítvány rovatára . . .	154		97 64	Átvitel 1887-re:			7928 54
Erdélyi gazda rovatára	174		532 60	Alaptőke		100,522.55	
Athozatal 1885-ről			8210 04	le készpénzt		871.90	99650 65
			102456 48	Bors-alapítvány rovatára . .		2100 —	
			110666 52	Pénztári készlet		987 33	102737 98
							110666 52

Kiadta Kolozsvárt, 1887. április 23-án.

Dr. Hintz György, s. k.
egyleti pénztárnok.

Ezen zárszámadás tételeit a könyvek és okmányokkal egybevetve, mindenekben egyezőknek találtuk.

Kolozsvárt, 1887. április hó 28-án.

Szabó József, s. k.

Dávid Antal, s. k.

Az erdélyi gazdasági egyesület 1886-ik évi rovatos vagyon-kimutatása.

I. Alap t ö k e.

Főkönyv 171. lap.

1886.

Tartozik.

Követel.

Kiadásokért:				Bevételekért:			
Alap. mag. kötvény kiadás . . .	725			Készpénzben		729	90
Leírás kölcsön tartozásból . . .	389	10	1114	10		525	—
Átvitel 1887-re:				Ertékpapirokban		1254	90
Fekvő birtokban	8181	50				100381	75
Kölcsön adott tőke	7960	90		Áthozat 1885-ről			
Al. magán kötvényekben	10893	25					
Urbéri papirokban	2415						
Magyar aranyjár. kötvényekben							
Készletben . . . . . 28,029.—							
Bankban . . . . . 10,000.—	38029						
Gr. Bethlen László alapítványa							
5% magyar papir jár. 12,700.—							
aranyjárdék . . . . . 19,471.—	32171						
Készpénzben							
Áthozatal . . . . . 142.—							
1886-ról 729.90	871	90	100522	55			
			101636	65			
						101636	65

V. Erdélyi gazda rovata.

Főkönyv 174. lapján.

1886.

Tartozik.

Követel.

Szerkesztői tiszt. díj	400	—	Államtól posta díjra	200	—
Nyomtatás	429	90	Előfizetések	248	50
Expedíció	218	10	Hirdetésekből	84	10
Hirdetési díj	18	90	Hiánylat		
Vegyések	12	63			
		1079	53		
		1079	53		
				1079	53

VI. Szőlészeti pályadíj-alap.

Főkönyv 176. lapján.

1886.

Tartozik.

Követel.

Átvitel			103	95	Áthozva takarékpénztári elhelyezményben	99	—
					1886-ra kamat 5%	4	95
			103	95			
							103
							95
							103
							95

Az erdélyi gazdasági egyesület vagyon-mérlege.

Vagyon.

1886. december 31-én.

Teher.

1886. deczemb 31-én lezárt zár-számla összes átvitele			102737	98	Osztr. m. banknak kölcsön tartozás	3500	—
Bevárandók:					Activ vagyon		
Alap. kamat hátralék	7781	69					3500
Évdíj	2118	45					109761
Kölcsön	423	—	10323	14			—
Méhész-egyesületnek kölcsön adva			200	—			—
			113261	12			113261
							12

Kiadta Kolozsvárt, 1887. április 23-án.

Dr. Hintz György s. k.
egyleti pénztárnok.

Igazoljuk, mint a pénztárvizsgáló bizottság tagjai:

Kolozsvárt, 1887. ápril hó 28-án.

Szabó József, s. k.

Dávid Antal, s. k.

Az erdélyi gazdasági egyleti pénztár értékállománya

1886. deczember 31-iki zárlat szerint.

Számbavéetett az 1887. ápril 28-án tartott pénztárvizsgálat alkalmával.

I. Értékpapírok.

Alelnök Szabó József ellenzárolása mellett a tresorba elhelyezve:

Magyar aranyjáradék kötvényekben	57500	—		
Magyar papíráradék kötvényekben	12700	—		
Erdélyi földtehermentesítési kötvényekben és pedig egyleti alaptőke p. p. 2300, o. é. 2415 frt. Bors-alapítvány . . . . . p. p. 2000, o. é. 2100 frt.	4515	—	74715	—
Értékpapírok értéke összesen			74715	—

irva: hetvennégyezer hétszázötvenöt forint névleges osztr. ért.

II. Szőlészeti pályadíj-alap.

Takarékpénztári elhelyezményben 103 95

irva: egyszázhárom forint, 95 krajczár o. é.

III. Készpénz, 1887. ápril 28-án.

1887. Bevétel 1886 deczember 31-éről áthozott készpénzben	987	33		
ehez járult 1886. jan. 1-től ápril 28-ig	1845	96	2833	30
Kiadás 1887. január 1-től ápril 28-ig			2047	26
Pénztár maradvány			796	04

irva: hétszázkilenczvenhat forint és 4 krajczár o. é.

Kolozsvárt, 1887. ápril hó 28-án.

Dr. Hintz György, s. k.
egyleti pénztárnok.

Igazoljuk, mint a pénztárvizsgáló bizottság tagjai:

Kolozsvárt, 1886. ápril hó 28-án.

Szabó József s. k.

Dávid Antal s. k.

A pénztárvizsgáló bizottság jelentése:

Tisztelt közgyűlés!

A tiszteletteljesen alulírott pénztárvizsgáló bizottság a következőkben teszi meg jelentését az 1886-ik zárszámadásról:

Mint mindig, úgy most is örömmel tapasztaltuk, hogy az egyes számadásai a leglelkiismeretesebb pontossággal vannak vezetve; minélfogva kérjük a t. közgyűlést, hogy e feletti méltó elismerésének jegyzőkönyvi kifejezést adni sziveskedjék.

A zárszámadás szerint 1887-re 102787 frt 98 krt viszünk át, az „Alapítók” rovatnál a magánkötvények már csak 10893 frttal szerepelnek, a mennyiben ez évben 725 frt fizettetett ki; a kölcsöntökeknél is a visszafizetés megkezdett.

A „Rendes kamat és évdíj” rovatnál majdnem 400 frttal volt kevesebb bevétel, mint mennyit előirányzatunk remélni engedett és míg a kölcsöntökek után 1271 frtnak kellett volna befolyjni, addig tényleg csak 800 frt volt az eredmény; megjegyezzük azonban, hogy a jelen év első negyedében a törlesztés majdnem teljesen megtörtént. A kiadásokra egyéb megjegyzésünk nincs mint az, hogy az erdélyrészi okszerű méhészegyletnek egy évre adott 200 frtos kölcsön a folyó év nyarán lesz visszafizetendő.

A „Köztelek” rovata az idén csak 98 frt 15 kr. többletet mutat, de miután építkezésre ment fel 231 frt, — a mi befektetés és semmi esetre sem számítható egy évről a terhére — az eredménnyel még így is meg lehetünk elégedve.

A IV. alatt említett „Borsalapítvány”-ra, valamint a VI. alatt kimutatott „Szőlészeti pályadíj alap”-ra semmi megjegyzésünk nincs.

Az „Erdélyi gazda” majdnem az egész összeget — 550 frt helyett 546 frt 93 krt — vette igénybe mely a múlt évben megszavazva lett, azonban ebből 72 frt 30 kr. téves utalványozás folytán visszatérül. Azt sem szabad felednünk, hogy tagsági és cserepéldányokban 300 példány díjtalanul megy szét és a kiadás aequivalensét ebben kell keresnünk.

A „Vagyonomérleg” azt mutatja, hogy bevárándóink közel harmadfél száz forinttal szaporodtak a múlt év óta, minek főoka abban keresendő, hogy egyesületi ügyvédünk még ma sem működhetik szabadon, a mennyiben a néhai Tompaféle iratok átadása ez ideig eszközölhető nem volt; de biztatva vagyunk, hogy az közelebről megtörténni fog. Az osztrák-magyar banknál fennálló kiállítási adósságból 1886-ban semmit sem törleszthettünk, ámbár a költségve-

tésben e célra 900 frtot irányoztunk elő; de a csekélyebb bevétel az egyes rovatoknál ennek elmaradását eléggé igazolja. Az activ vagyonszaporodás a múlt évihez képest 814 frtot tesz, mert míg 1885-ben 108947 frt 23 kr. volt, most 109761 frt 12 krt mutatunk ki.

Az egyesületi pénztár „Értékállománya”, mely az első alelnök ellenzárólása mellett a Wertheimpénztár trezorjában van elhelyezve, értékpapirokban 74715 frt névleges értéket tüntet fel.

Mindezeknek felsorolása után arra kérjük a t. közgyűlést: sziveskedjék egyesületi pénztárnok T. Dr. Hintz György urat a fennhagyandók fennhagyásával az 1886-iki zárszámadás terhe alól felmenteni. — —

Az 1887-iki évi költségvetést a következőkben van szerencsénk bemutatni és elfogadásra ajánlani:

I. Fedezet:

1. Kölcsöntöke után mult évi kamathátralét	423 frt
2. Kölcsön adott 6300 frt után 8% kamat	504 „
3. Báró Bánffy Ádám 1050 frtos legatuma után 6% kamat	63 „
4. Magyar aranyjárdék 57500 frt 4%-a	2760 „
5. Magyar papírjárdék 12700 frt 5%-a	635 „
6. Erdélyi földtehermentesítési kötvény 2415 frt 5%-a	112 „
7. Erdélyrészi okszerű méhészegylettől kölcsön visszafizetés	200 „
8. Alapítványi kamatok és évdíjak után	803 „
Összesen	5300 frt

II. Szükséglet:

1. Tisztviselők fizetésére	1860 frt
2. Szállásbér, fűtés, világítás	450 „
3. Irodaszolga fizetése	330 „
4. Posta és szállításra	100 „
5. Irodai szerekre	100 „
6. Szaklapok és könyvekre	150 „
7. Nyomatványokra	200 „
8. Egyesületi köztelek és szőlő fenntartására	300 „
9. „Erdélyi Gazda” fenntartására	550 „
10. Ösztöndíjakra	400 „
11. Vegyesekre és előre nem látottakra	260 „
12. A budapesti kiállítás 3500 frtnyi még fedezetlen költségeinek törlesztésére	800 „
Összesen	5500 frt

A felsorolt bevételi és kiadási tételek részben állandók, részben az 1886-iki zárszámadás adatainak alapján lettek felállítva. —

Kolozsvártt, 1887. áprill hó 29-én.

A pénztárvizsgáló bizottság:

Szabó József s. k.

Dávid Antal s. k.